

ମୁଦ୍ରଣ ଶିକ୍ଷାନୀଟି ଓ ଦୂର ନିରନ୍ତର ଶିକ୍ଷା

ଡ. ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର

ଦୂର ଏବଂ ନିରନ୍ତର ଶିକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶର ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନତା ଆସିବ

ଜା

ତାମ୍ଭ ଶିକ୍ଷାନାଟି ସାରା ଦେଶ ପାଇଁ ନିର୍ଭାରିତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୫୭ ମସିହାରେ । ୨ ବର୍ଷ ପରେ ୧୯୫୭ରେ ସେଥିରେ କିଛିଟା ସଂଶୋଧନ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ତା'ପରେ ପାଖାପାତ୍ର ଗାଁ ବର୍ଷ ବିତ୍ତ ଗଲାଣି । ଗାଁ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୂର ପ୍ରଗତି ହୋଇଛି । ନୂଆ ବୈଷ୍ଣଵୀକ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରଗତିର ରାସ୍ତାକୁ ସହଜ ଓ ସରଳ କରିଛି ।

ଏବେ ସରକାର ଜାତୀୟସ୍ଥରରେ ନୂଆ ଶିକ୍ଷା ନାଟି ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଗଣମାଧ୍ୟମର ରିପୋର୍ଟ ଅନୁସାରେ ହୁଏତ ଖୁବ ଶାସ୍ତ୍ର ଏହି ନାଟି ସାର୍ବଜନନ ହେବ । ନୂଆ ନାଟି ପାଇଁ ଅନେକ ପରାମର୍ଶ କର୍ମଶାଳା ବି ଆୟୋଜିତ ହୋଇଛି । ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହ ଆଉ କିଛିଟା ପରାମର୍ଶ ହୁଏତ କରାଯାଇପାରେ ।

ନୂଆ ଶିକ୍ଷାନାଟିରେ କୌଣସିତିକ ଶିକ୍ଷାକୁ ସର୍ବଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ଚର୍ଚା ବଢ଼ୁଛି । କାରଣ— ୨୦୨୨ ସୁନ୍ଦର ୪୦୦ ନିୟୁତ କୁଶଳୀ ମାନବସୟମଳ ବିକାଶ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ବେଳେ ଆସନ୍ତା ତିନି ବର୍ଷରେ ୨ ଲକ୍ଷ କୁଶଳୀ ମାନବସୟମଳ ବିକାଶ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । କାରଣ ଏବେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦକ୍ଷ ମାନବସୟମଳର ଅଭାବ ରହିଛି । ତାହା ସାମ୍ବୁୟ, କୃଷି, ନିର୍ମାଣ, ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତି ବିଦ୍ୟା, ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବା ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ର ଆଦି ହେଉ । ଏହା ସହ ଆହୁତି ଏକ ଗମ୍ଭୀର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏକ ସର୍ତ୍ତେରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି— ବୈଷ୍ଣଵୀକ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ୧୨ ପ୍ରତିଶତ ଛାତ୍ରଶାତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ପରେ ବାକିରି ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ହେଉ ନାହନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଏହା ହକ୍କ ଯେ, ଏବେକା ସମୟର ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷା । ଆମ ଦେଶ ଓ ରାଜ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ତାହା ନିତାନ୍ତ ଜରୁଗା ।

ଏ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଯଦି ଆମେ ଦୂର ନିରନ୍ତର ଶିକ୍ଷାକୁ ଦେଖିବା, ତେବେ ଏହାର ବହୁଳ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହା ପଛରେ ବି କାରଣ ରହିଛି । ଭୋଗୋଳିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅପହାର ଜଲାକାରେ ଦୂର ନିରନ୍ତର ଶିକ୍ଷାର

ଅଧ୍ୟୟନ କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲାଯାଇ ପାରିବ । ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ବିଶେଷ ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକତା ଆହୋ ନାହିଁ । ପୁଣି ଗରିବ, ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପଛୁଆ, ଅନୁନ୍ତର ଶ୍ରେଣୀ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ବହୁତ କମ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଏଥିରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷା ଲାଭର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।

ଏଥର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିଗଟି ଦେଖିବା । ଯେଉଁମାନେ ସାଧାରଣ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ବା ବୈଷ୍ଣଵୀକ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ନାମ ଲେଖାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ତାହା ସହିତ ଦୂର ନିରନ୍ତର ଶିକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିବେ । ଏହା ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ବଢ଼ାଇବାଯଥିବା ବାକିରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାୟକ ହେବ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅନୁଦାନ ଆୟୋଗ (ୟୁଜିଏ) ଏ ସଂପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିଛି । ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରୁହଣ କରୁଥିବା କାହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପାଇଁ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବିଭିନ୍ନ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିବେ । ଏହା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନେକ ଦିଗରେ ବିଶେଷ ସହାୟକ ହେବ ।

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରସ୍ତରରେ ଯଦି ଆମେ ଦେଖିବା, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଏ ଦିଗରେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ହୁଏଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି । ପ୍ରତିଟି ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଛାତ୍ରଶାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କୁଶଳୀ ହେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରୁଛି । ନିକଟରେ ସାମାଦିକତା ଓ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଛାତ୍ରଶାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାବହାରିକ ସାମାଦିକତା ସଂପର୍କରେ ତାଲିମ ପାଇଁ ଜାତୀୟସ୍ଥରର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭାରତୀୟ ଜନମୂଳବାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିମ ପାଇଁ ପଠା ଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଅନେକ ମାତ୍ରାରେ ଫଳପୂର ହୋଇଛି । ଗଣମାଧ୍ୟମରେ କ୍ୟାରିଆର ଗଢ଼ିବା ଦିଗରେ ଏହା ନିର୍ମିତ ଭାବେ ସହାୟକ ହେବ ।

ସେମିତି ଗ୍ରାମ୍ୟ ଭନ୍ଦୁୟନ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଛାତ୍ରଶାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରାମ ସାଯୋଗକରଣରେ (ଭିଲେଜ୍ ଆଚାରମେଣ୍ଟ) ପଠାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି । ଫଳରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନେ ଗୋ ପରିବେଶ, ଗୋ ସ୍ଥିତ, ଗୋ ସମ୍ବୂତି ଓ ଗୋ ପରିପରା ବିଷୟରେ ସିଧାସଲଖ ଅନେକ କିଛି ଜାଣିପାରିବେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଭାବେ ନେଇ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ

କରିବେ । ଅନ୍ୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ମଧ୍ୟ କୁଶଳୀ ହେବା ପାଇଁ ବହୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି । ତାହା ପୁଣି ବହୁତ କମ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ।

ଏହାଇଥା ଆଧୁନିକ ବୈଷ୍ଣଵୀକ ବିଦ୍ୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଭପରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସର୍ବଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଆସିଛି । ବୈଷ୍ଣଵୀକ ବିଦ୍ୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦୂରତା କମେଳ ଦିଏ, ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସହଜ କରେ । ସେଇ କ୍ରମରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟରେଣ୍ଟ ରେକ୍ଟିଓ ‘ପ୍ରଞ୍ଚାବାଣା’ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ଯେଉଁଥିରେ ସମସ୍ତ ବିଷୟର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି । ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଚାହିଁବ, ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ତାହା ଶୁଣି ସେ ବିନା ବାଧାରେ ପାଠ ପଢ଼ିପାରିବ । ଓଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପ୍ରଥମ ପ୍ରଯୋଗ । ପୁଣି ‘ଓପନ୍ ଏକ୍ଜୁଜେସନ୍ ରିପୋର୍ଟେସ୍’ (ଓଇଆର) ଭପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଫଳରେ ସବୁ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଡେବସାଇଟରେ ସଭିକ୍ଷା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ । ମୂଲଭେଦ ଏକିକି ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ପାଇଁ ସମଳର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । କେବଳ ଯେଉଁମାନେ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ସହିତ ସାର୍ବଧିକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ବିଭିନ୍ନ କରିବାକୁ ପଢ଼ିବ ।

କୁଶଳୀ ମାନବସୟମଳର ଅଭାବରେ ଦେଶର ପ୍ରଗତି ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ କୁଶଳୀ ମାନବସୟମଳ ସ୍ଵର୍ଗ କରିବା ଏକକିଶା ଶତାବ୍ଦୀ ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷାନାଟିର ମୂଲମନ୍ତ୍ର ହେବ । ଦୂର ଏବଂ ନିରନ୍ତର ଶିକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶର ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନତା ଆସିବା ସହିତ ଅପହଞ୍ଚ ଜଲାକାରୀ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଣାତ୍ମକ ଉଚ୍ଚର କରିବାକୁ ପଢ଼ିବ । କେବଳ ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ଦୂର ଶିକ୍ଷା ନାହିଁରେ ଯୋଗମାନେ ଯୁବ ସମାଜକୁ ବିଭାଗିତ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେମିତି ଶିକ୍ଷାକୁ ନେଇ ଆଭିନନ୍ଦ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ଯେମିତି ବିନା ବାଧାରେ ସମ୍ଭବ ହେବ, ତାହା ହେଲା ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ।

କୁଳପତି, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମଲପୁର